



## **STANDARDY OCHRONY**

### **MAŁOLETNICH**

#### **W ZESPOLE SZKOLNO-PRZEDSZKOLNYM NR 4**

#### **Z ODDZIAŁAMI INTEGRACYJNYMI W BRZESZCZACH**

### **PODSTAWA PRAWNA**

1. Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym (Dz. U. z 2023 r., poz. 1304 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2023 r., poz. 1606).
3. Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z 2023 r. poz. 900 ze zm.).
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249).
5. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U z 2022 r., poz. 1138 ze zm.).
6. Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 Nr 120, poz. 526 ze zm.).
7. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury "Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta"
8. (Dz. U. z 2023 r., poz. 1870).
9. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz.U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, ze zm.).

## Spis treści

Preambuła .....	4
Rozdział I.....	4
Objaśnienie terminów .....	4
Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich .....	6
Zasady ogólne .....	6
Zasady komunikacji.....	6
Zachowania niedozwolone wobec małoletnich .....	6
Rozdział II.....	8
Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych zagrażających życiu i zdrowiu.....	8
1. Samookaleczenia, próby samobójcze, samobójstwo ucznia.....	8
Procedura postępowania w przypadku samookaleczeń .....	8
Procedura postępowania w przypadku prób samobójczych lub samobójstwa ucznia .....	9
Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo .....	9
Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą .....	9
Procedury postępowania w razie wypadku ucznia w szkole.....	10
2. Zagrożenie demoralizacją .....	12
Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia .....	12
Procedura działania w przypadku popełnienia przestępstwa lub innych czynów łamiących normy prawne lub społeczne na terenie szkoły .....	13
Procedura interwencji pedagogicznych. Postępowanie w przypadku niszczenia mienia szkoły lub osób .....	14
3. Substancje psychoaktywne.....	14
Działania w przypadku znalezienia podejrzonej substancji.....	14
Działania w przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających .....	14
Działania w przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia alkoholem .....	15
Działania w przypadku rozpoznania stanu odurzenia narkotykami .....	15
Działania w przypadku rozpoznania stanu odurzenia dopalaczami .....	15
Działania w przypadku odmowy współpracy przez rodziców/opiekunów prawnych .....	16
4. Przemoc fizyczna i psychiczna .....	16
Procedura postępowania w przypadku wystąpienia na terenie szkoły zachowań agresywnych, niosących zagrożenie życia lub zdrowia .....	16
Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji, że uczeń jest ofiarą przemocy lub przestępstwa .....	17

Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą przemocy .....	18
Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa .....	19
Wniosek o wgląd w sytuację rodziny .....	19
Procedury postępowania z dzieckiem z rodziny dysfunkcyjnej w sytuacji oznak znęcania psychicznego i fizycznego .....	19
5. Cyberzagrożenia .....	24
Procedura postępowania w przypadku dostępu do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych (pornografia, treści obrazujące przemoc, propagowane działania szkodliwe dla zdrowia i życia, popularyzujące faszyzm, łamanie prawa, samobójstwa, samookaleczenia, narkotyki, werbowanie do organizacji nielegalnych i terrorystycznych) .....	24
Procedura postępowania w przypadku naruszenia prywatności dotyczącego nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku ucznia i pracownika szkoły .....	25
Procedura postępowania w przypadku wystąpienia nadmiernego korzystania z komputera lub podejrzenia infoholizmu .....	26
Procedura postępowania w przypadku ujawnienia wystąpienia cyberprzemocy.....	26
Procedura postępowania w przypadku ujawnienia zdarzenia wystąpienia sekstingu .....	27
Występują 3 rodzaje sekstingu .....	27
Procedura postępowania w przypadku nawiązywania niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, zagrożenie pedofilią .....	28
Procedura postępowania w przypadku wystąpienia łamania prawa autorskiego .....	28
6. Przemoc seksualna, ryzykowne zachowania seksualne .....	30
Procedura postępowania w przypadku rozpowszechniana przez ucznia pornografii w szkole... ..	30
Procedura postępowania w przypadku ujawnienia problemu sekstingu w szkole .....	30
Procedura postępowania z dzieckiem molestowanym seksualnie .....	30
Procedura postępowania w przypadku wystąpienia ekshibicjonizmu .....	30
Procedura postępowania nauczycieli w przypadku ciąży uczennicy .....	31
7. Zaburzenia lękowe i odżywiania .....	31
Procedury postępowania w przypadkach zaburzeń emocjonalnych uczniów .....	31
Procedura postępowania w przypadku sytuacji charakteryzującej się nagłym kryzysem emocjonalnym ucznia .....	31
Procedura w przypadku sytuacji wystąpienia ataku paniki u dziecka z fobią szkolną.....	32
Procedura postępowania z uczniem z zaburzeniami odżywiania- w tym anoreksją, bulimią .....	32
Uczeń z rozpoznaniem jadłowstrętem psychicznym bądź żarłocznością psychiczną (bulimią), objęty opieką lekarską i terapią .....	33
III. Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty” .....	33
Wszczynanie procedury „Niebieskie Karty” .....	34

## **Preambuła**

Zasadą obowiązującą pracowników Zespołu Szkolno-Przedszkolnego Nr 4 z oddziałami integracyjnymi w Brzeszczach jest podejmowanie działań mających na celu ochronę godności dziecka i poszanowanie jego praw. Każdy pracownik zobowiązany jest dbać o prawidłowy rozwój dzieci i przestrzegać zarządzeń i procedur określonych w niniejszym dokumencie. Pracownik szkoły, realizując te cele, działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych instytucji oraz swoich kompetencji.

## **Rozdział I**

### **Objaśnienie terminów**

**Procedura** - ustalony sposób przeprowadzenia działania lub procesu, opis sposobu postępowania, który jest systematycznie przestrzegany przy wykonywaniu powtarzających się czynności procesowych, prowadzących do osiągnięcia zamierzonych celów ustalonych w ramach przyjętego systemu zarządzania jakością.

**Krzywdzenie** – takie działanie lub bezczynność jednostki, instytucji lub społeczeństwa jako całości, które deprawuje równe prawa dzieci do wolności i bezpieczeństwa, równości wobec prawa, równouprawnienia w rodzinie oraz najwyższych standardów ochrony zdrowia. To działanie, które zakłóca optymalny rozwój dziecka.

**Przemoc** - intencjonalne działanie lub zaniechanie jednej osoby wobec drugiej, które wykorzystując przewagę sił narusza prawa i dobra osobiste jednostki, powodując cierpienia i szkody.

**Przemoc fizyczna** - wszelkiego rodzaju celowe działania wobec małoletniego z użyciem siły, powodujące zadawanie bólu, uszkodzenie ciała, np. nieprzypadkowe urazy, stłuczenia, złamania, poparzenia, popychanie, przytrzymywanie, policzkowanie, bicie, kopanie, szarpanie, wykręcanie rąk itp. To także metody kar, które przyjmują postać tortur lub innego okrutnego, nieludzkiego poniżającego traktowania dzieci.

**Przemoc emocjonalna** – rozmyślne, długotrwałe zachowanie wobec małoletniego, które powoduje znaczące obniżenie możliwości prawidłowego rozwoju, w tym zaburzenia osobowości, niskie poczucie własnej wartości, stany nerwicowe i lękowe. Do kategorii tego typu zachowań zaliczamy: wyzwiska, groźby, szantaż, straszenie, emocjonalne odrzucenie, nadmierne wymagania, które są nieadekwatne do wieku i możliwości psychofizycznych dziecka.

**Przemoc seksualna** - każde działanie seksualne (gwałt, molestowanie, fotografowanie lub nagrywanie czynności seksualnych) popełnione wbrew woli innej osoby, gdy osoba ta nie

wyraża zgody lub gdy zgody nie może wyrazić, ponieważ jest dzieckiem, jest niepełnosprawna umysłowo, jest poważnie odurzona lub nieprzytomna z powodu alkoholu lub narkotyków.

**Cyberprzemoc** – stosowanie przemocy poprzez: prześladowanie, zastraszanie, nękanie, wyśmiewanie innych osób z wykorzystaniem Internetu i narzędzi typu elektronicznego takich jak: SMS, e-mail, witryny internetowe, fora dyskusyjne w Internecie, portale społecznościowe i inne.

**Zaniedbanie** – Niezaspokojenie podstawowych potrzeb małego, zarówno fizycznych (właściwe odżywianie, ubieranie, sen, ochrona zdrowia ) jak i psychicznych (poczucie bezpieczeństwa, miłość rodzicielska, troska).

**Zaniedbanie w szkole** – Lekceważenie przez pracowników szkoły sytuacji małego, które zgłasza problemy lub ma trudności dydaktyczne, wychowawcze, społeczne w szkole i poza nią.

## **Zasady zapewniające bezpieczne relacje między małoletnim a personelem, a w szczególności zachowania niedozwolone wobec małoletnich**

### **Zasady ogólne**

1. Zasadą, której przestrzeganie jest wymagane od personelu w odniesieniu do wszystkich czynności podejmowanych przez personel w szkole jest działanie dla dobra małoletniego i w jego najlepszym interesie.
2. Personel szkoły traktuje małoletniego z szacunkiem oraz uwzględnia jego godność i potrzeby.
3. Personel szkoły działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych instytucji oraz swoich kompetencji.
4. Niedopuszczalne jest podejmowanie jakichkolwiek czynności niedozwolonych określonych w niniejszej procedurze oraz w jakiegokolwiek formie.
5. Zasady bezpiecznych relacji personelu z małoletnimi obowiązują wszystkich pracowników, pedagogicznych i niepedagogicznych, stażystów i wolontariuszy.
6. Osoby wymienione w punkcie 5 obowiązane są do utrzymywania profesjonalnej relacji z małoletnimi i każdorazowego rozważenia, czy reakcja, komunikat bądź działanie wobec małoletniego są adekwatne do sytuacji, bezpieczne, uzasadnione i sprawiedliwe. Działają w sposób otwarty i przejrzysty dla innych, aby zminimalizować ryzyko błędnej interpretacji własnego zachowania.

### **Zasady komunikacji**

1. Zasady komunikacji z małoletnim:
  - a) w komunikacji z małoletnim zachowuj cierpliwość i szacunek;
  - b) słuchaj uważnie małoletniego i udzielaj mu odpowiedzi adekwatnych do jego wieku i danej sytuacji;
  - c) nie wolno zawstydząć, upokarzać, lekceważyć i obrażać małoletniego; nie wolno krzyczeć na małoletniego w sytuacji innej niż wynikająca z zagrożenia bezpieczeństwa małoletniego lub innych osób.

### **Zachowania niedozwolone wobec małoletnich**

1. Nie wolno ujawniać informacji wrażliwych dotyczących małoletniego wobec osób nieuprawnionych, w tym wobec innych małoletnich; obejmuje to wizerunek małoletniego, informacje o jego sytuacji rodzinnej, ekonomicznej, medycznej, opiekuńczej i prawnej.
2. Nie wolno zachowywać się w obecności małoletnich w sposób niestosowny; obejmuje to używanie wulgarnych słów, gestów i żartów, czynienie obraźliwych uwag, nawiązywanie w wypowiedziach do aktywności bądź atrakcyjności seksualnej oraz wykorzystywanie wobec małoletniego relacji władzy lub przewagi fizycznej (zastraszanie, przymuszanie, groźby).

3. Nie jest dozwolone utrwalanie wizerunku małoletniego dla celów prywatnych poprzez filmowanie, nagrywanie głosu, fotografowanie. Zakaz ten obejmuje także umożliwienia utrwalenia wizerunków małoletnich osobom trzecim. Wyjątkiem jest utrwalanie wizerunku na potrzeby szkoły, na podstawie zgody udzielonej przez rodziców/prawnych opiekunów.
4. Nie jest dozwolone proponowanie małoletniemu alkoholu, wyrobów tytoniowych ani nielegalnych substancji, jak również używanie ich w obecności małoletniego.
5. Nie jest dozwolone nawiązywanie z małoletnim jakichkolwiek relacji romantycznej lub seksualnej, lub mogących zostać uznane za posiadające takie właściwości. Obejmuje to także seksualne komentarze, żarty, gesty oraz udostępnianie małoletniemu treści erotycznych i pornograficznych.
6. Podejmując decyzje dotyczące małoletniego, poinformuj go o tym i staraj się brać pod uwagę jego oczekiwania.
7. Szanuj prawo małoletniego do prywatności; jeśli konieczne jest odstępnie od zasady poufności, aby chronić małoletniego, wyjaśnij mu to najszybciej, jak to możliwe.

## **Rozdział II**

### **Procedury postępowania w sytuacjach kryzysowych zagrażających życiu i zdrowiu**

#### **1. Samookaleczenia, próby samobójcze, samobójstwo ucznia**

##### **Procedura postępowania w przypadku samookaleczeń**

1. Rozmawiaj z uczniem w sposób tak naturalny, jak tylko potrafisz.
2. Zaczynj od podania bezpośredniej przyczyny rozmowy oraz okazania troski i chęci pomocy.
3. Uważnie słuchaj. Zadawaj krótkie pytania. Nie komentuj na bieżąco relacjonowanych wydarzeń i nie podawaj od razu swoich interpretacji. Nie przerywaj – mów wtedy, kiedy uczeń przestanie mówić.
4. Posługuj się prostym językiem. Patrz na ucznia. Wyraż krótko swoje odczucia. Nie mów, że jego słowa Cię przerażyły oraz nie bój się ciszy.
5. Zaplanuj czas i znajdź bezpieczne miejsce na rozmowę.
6. Rozmawiając z uczniem o samookaleczeniach, pytaj także o myśli i zamiary samobójcze. w trakcie rozmowy o myślach samobójczych pytaj także o samouszkodzenia.
7. Skoncentruj się w rozmowie na uczuciach, problemach i sposobach ich rozwiązywania, a nie na samouszkodzeniach i samobójstwie.
8. Pozwól, by uczeń sam doprecyzował, czy rozmawiacie o samookaleczeniach, próbie samobójczej, czy o myślach i zamiarach samobójczych. Spróbuj dostrzec perspektywę ucznia – jak widzisz teraz swoją sytuację, co go najbardziej przeciąża. Upewnij się, że dobrze go rozumiesz. Skoncentruj się na historii ucznia. Nie podawaj przykładów z własnego życia lub życia innych osób.
9. Nie mów niczego co mogłoby zwiększyć poczucie wstydu lub winy u ucznia. Nie oceniaj go i nie praw morałów. Szanuj uczucia ucznia i nie neguj tego co czuje. Nie lekceważ przyczyn jego stresu i nieradzenia sobie z trudnościami. Nie strasz szpitalem psychiatrycznym, nie groź, nie prowokuj.
10. Zadbaj o ucznia, aby czuł się ważnym partnerem w rozmowie z tobą, który ma poczucie sprawstwa. Pytaj, co chciałby, żeby się wydarzyło i jakiej pomocy potrzebuje. Nie rozmawiaj o samouszkodzeniach ucznia publicznie, na przykład na forum klasy.
11. Powiedz uczniowi o następnych krokach, które zamierzasz przedsięwziąć – o poinformowaniu dyrektora i rodziców. Porozmawiaj o jego obawach, jeżeli sam ich nie wyraża. Zapewnij ucznia, że zależy ci na jego dobru i bezpieczeństwie.
12. Ustal zasady kontaktu z rodzicami.
13. Zachęcaj do korzystania ze wsparcia na zewnątrz – u specjalistów udzielających pomocy w przypadkach samookaleczeń i zachowań samobójczych: psychiatrów, psychologów, psychoterapeutów. Spróbuj swoich lęk ucznia przed korzystaniem z ich pomocy.
14. Po zakończeniu rozmowy uruchom procedurę postępowania w sytuacjach kryzysowych, w tym powiadomić rodziców. Jeżeli martwisz się o ucznia, nie pozwól by sam opuścił szkołę.



15. Nie pozostawiaj ucznia samego z jego problemami, odsyłając do kogoś innego. Nie porzucaj ucznia, lecz poszerzaj system wsparcia dla ucznia w kryzysie.
16. Interesuj się dalszymi losami ucznia i dopytuj go o wrażenia z rozmowy, o reakcję rodziców i o to, jak sobie radzi.
17. Jeżeli młody człowiek leczy się terapeutycznie lub psychiatrycznie, wyraż gotowość i chęć współpracy z profesjonalistami spoza szkoły.
18. Zastanów się wspólnie z uczniem, jak w przyszłości można zapobiegać jego samookaleczeniom – do kogo spośród personelu szkolnego mógłby się zwrócić w razie kryzysu.

### **Procedura postępowania w przypadku prób samobójczych lub samobójstwa ucznia**

Każdy pracownik szkoły ma obowiązek zareagować na jakikolwiek sygnał o ryzyku zachowania autodestrukcyjnego u ucznia. w przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji, że uczeń planuje podjąć lub podjął próbę samobójczą, każdy pracownik powinien niezwłocznie poinformować o tym dyrektora szkoły.

### **Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń zamierza popełnić samobójstwo**

Po zdiagnozowaniu sytuacji zagrożenia wychowawca, pedagog szkolny oraz dyrektor szkoły podejmują następujące działania:

- nie pozostawiają ucznia samego, próbują przeprowadzić go w ustronne, bezpieczne miejsce;
- informują o zaistniałej sytuacji i zagrożeniu rodziców;
- przekazują dziecko pod opiekę rodziców (prawnych opiekunów) lub jeżeli przyczyną zagrożenia jest sytuacja domowa dziecka- odpowiednim instytucją np. policji.

### **Postępowanie w przypadku powzięcia informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą**

Po powzięciu informacji, że uczeń podjął próbę samobójczą, dyrektor szkoły, wychowawca, pedagog szkolny podejmują następujące działania:

- jeśli próba samobójcza ma miejsce w szkole, wychowawca (nauczyciel, pracownik) powiadamia o tym fakcie dyrekcję szkoły, a ta – rodzica/opiekuna prawnego;
- dyrektor szkoły, pedagog szkolny, wychowawca dokonują oceny sytuacji i przeprowadzają rozmowę wspierającą z dzieckiem i rodzicem oraz przekazują informacje dotyczące pomocy psychologiczno – pedagogicznej;
- jeśli próba samobójcza ma miejsce w domu, a rodzic poinformował o zajściu szkołę, dyrektor szkoły, pedagog szkolny przekazuje rodzicom informacje dotyczące pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- o próbie samobójczej dyrektor szkoły informuje radę pedagogiczną, pod rygorem tajemnicy, w celu podjęcia wspólnych działań oraz obserwacji zachowania ucznia po jego powrocie do szkoły przez wszystkich nauczycieli;
- pedagog, psycholog planują dalsze działania mające na celu zapewnienie uczniowi bezpieczeństwa w szkole, atmosfery życzliwości i wsparcia oraz przekazują rodzicom

informacje o możliwościach uzyskania pomocy psychologiczno-pedagogicznej poza szkołą;

- w przypadku śmierci ucznia w wyniku samobójstwa dyrektor szkoły informuje organ prowadzący i nadzorujący szkołę o zaistniałej sytuacji;
- pedagog szkolny oraz wychowawca udzielają pomocy psychologiczno-pedagogicznej innym uczniom szkoły;
- zapraszani są specjaliści, m. in. psycholog, jeśli nie pracuje w szkole, np. z poradni psychologiczno-pedagogicznej, w celu zapewnienia wsparcia uczniom i nauczycielom.

## **Procedury postępowania w razie wypadku ucznia w szkole**

### Podstawa prawna procedury

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (tj. Dz. U. z 2020r., poz. 1604).

Zgodnie z art. 365 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017r. poz. 60 z późn. Zm.) wyżej cytowane rozporządzenie zachowuje moc z dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 125 ustawy Prawo oświatowe (tj. Dz. U. z 2023r., poz. 900.)

### Zakres procedury i osoby odpowiedzialne

Procedura obejmuje i reguluje działania pracowników szkoły w sytuacji zaistnienia wypadku ucznia.

Procedura dotyczy: dyrektora, nauczycieli, pracowników niepedagogicznych.

### **Opis działań**

#### 1. Udzielenie pierwszej pomocy medycznej poszkodowanemu

Pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku ucznia niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności prowadząc fachową pomoc medyczną, w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.

Udzielenie pierwszej pomocy w wypadkach jest prawem obowiązkowym każdego.

Pracownik niezwłocznie powiadamia dyrektora szkoły.

#### 2. Obowiązek powiadamiania i zabezpieczenia miejsca zdarzenia

O każdym wypadku zawiadamia się niezwłocznie:

- 1) rodziców (opiekunów) poszkodowanego;
- 2) pracownika służby bezpieczeństwa i higieny pracy;
- 3) społecznego inspektora pracy;
- 4) organ prowadzący szkołę;
- 5) radę rodziców.

O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.

W wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia zawiadamia się niezwłocznie państwowego inspektora sanitarnego.

Zawiadomień dokonuje dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik szkoły.

Fakt powiadomienia dokumentuje się wpisem w dzienniku zajęć, z podaniem daty i godziny powiadomienia matki/ojca ucznia o wypadku.

Przy lekkich przypadkach po udzieleniu pierwszej pomocy poszkodowanemu uczniowi powiadamiający o zdarzeniu ustala z rodzicem:

- 1) potrzebę wezwania pogotowia,
- 2) potrzebę wcześniejszego przyścia rodzica,
- 3) godzinę odbioru dziecka ze szkoły w dniu zdarzenia.

Informację o powyższych ustaleniach powiadamiający zamieszcza również w dzienniku zajęć.

W każdym trudniejszym przypadku (widoczne obrażenia, urazy, niepokojące objawy) dyrektor lub upoważniona osoba wzywa pogotowie ratunkowe.

W przypadku stwierdzenia przez lekarza potrzeby pobytu ucznia w szpitalu należy zapewnić uczniowi opiekę w drodze do szpitala.

Jeżeli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń, miejsce wypadku pozostawia się nienaruszone. Dyrektor zabezpiecza je do czasu dokonania oględzin lub wykonania szkicu przez zespół powypadkowy.

Jeżeli wypadek zdarzył się w czasie wyjścia, imprezy organizowanej poza terenem szkoły, wszystkie stosowne decyzje podejmuje opiekun grupy/kierownik wycieczki i odpowiada za nie.

Do czasu rozpoczęcia pracy przez zespół powypadkowy dyrektor zabezpiecza miejsce wypadku w sposób wykluczający dopuszczenia osób niepowołanych.

Jeżeli czynności związanych z zabezpieczeniem miejsca wypadku nie może wykonać dyrektor, wykonuje je upoważniony przez dyrektora pracownik szkoły.

### 3. Powołanie zespołu powypadkowego

Dyrektor szkoły powołuje zespół powypadkowy.

W skład wchodzi współpracujący ze szkołą pracownik służby bezpieczeństwa i higieny pracy oraz pracownik szkoły przeszkolony w zakresie BHP.

### 4. Postępowanie powypadkowe

Zespół przeprowadza postępowanie powypadkowe i sporządza dokumentację powypadkową.

### 5. Składanie zastrzeżeń do protokołu powypadkowego

W ciągu 7 dni od dnia doręczenia protokołu powypadkowego osoby, którym doręczono protokół mogą złożyć zastrzeżenia do ustaleń protokołu. (są o tym informowani przy odbiorze protokołu).

### 6. Dokumentacja

Dyrektor szkoły prowadzi rejestr wypadków

## **2. Zagrożenie demoralizacją**

### **Procedura postępowania w przypadku agresywnego zachowania ucznia**

Nauczyciel bądź pracownik szkoły, który jest świadkiem agresywnego zachowania uczniów (bójka, pobicie), jest zobowiązany do wykonania następujących czynności:

1. Natychmiast reaguje słownie w sposób stanowczy i zdecydowany na zaistniałą sytuację:
  - a) odizolowuje ucznia zachowującego się agresywnie od grupy,
  - b) w razie potrzeby wzywa pomoc (innego nauczyciela, pedagoga, pielęgniarkę),
  - c) udziela pomocy ofierze agresji i zapewnia bezpieczeństwo pozostałym uczniom.
2. Jeżeli jest to możliwe, ustala przyczyny agresji, przeprowadza rozmowę. o zajściu informując wychowawcę i pedagoga.
3. Wychowawca informuje rodziców ucznia o jego agresywnym zachowaniu i konieczności przeprowadzenia rozmowy z dzieckiem.
4. Uczeń, który dopuścił się zachowania agresywnego, otrzymuje uwagę do dziennika bądź też naganę wychowawcy klasy.
5. w przypadku konieczności zdyscyplinowania wyjątkowo agresywnego ucznia bądź nagminnie przejawiającego zachowania agresywne wzywana jest policja w celu podjęcia interwencji zapewniającej bezpieczeństwo uczniom i pracownikom szkoły.
6. Jeśli zachowanie ucznia nie poprawia się, wychowawca zwraca się z pisemną prośbą o zgłoszenie się rodzica (opiekuna prawnego) do szkoły:
  - a) przeprowadza rozmowę z rodzicem,
  - b) na prośbę wychowawcy rozmowę z rodzicem przeprowadza pedagog,
  - c) brak zmian w zachowaniu ucznia powoduje przeprowadzenie z nim rozmowy przez pedagoga w obecności rodziców,
  - d) podpisuje się kontrakt/rodzic, uczeń, wychowawca, dyrektor szkoły i pedagog określający zachowania ucznia i konsekwencje, które poniesie w razie złamania warunków kontraktu.
7. W sytuacji, kiedy uczeń w dalszym ciągu stwarza zagrożenie dla innych uczniów, pedagog szkolny w porozumieniu z dyrektorem szkoły i wychowawcą ucznia kieruje wnioskiem do Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego i Nietletnich o zastosowanie środka wychowawczego zapobiegającego demoralizacji ucznia.

### **Procedura działania w przypadku popełnienia przestępstwa lub innych czynów łamiących normy prawne lub społeczne na terenie szkoły**

1. Każda osoba, która dowiedziała się o popełnieniu na terenie szkoły czynu karalnego, wykroczenia lub przestępstwa, o przejawach demoralizacji ucznia lub rażącym łamaniu norm społecznych, ma obowiązek bezzwłocznego poinformowania o tym dyrektora szkoły.
2. Dyrektor lub inna osoba upoważniona przez niego osoba ma obowiązek przyjąć informację o czynie lub zachowaniu opisanym w pkt 1, sporządzić notatkę służbową z rozmowy ze zgłaszającym, zapewnić mu dyskrecję, a w razie potrzeby niezwłocznie wezwać policję lub pogotowie ratunkowe.
3. Dyrektor lub inna upoważniona przez niego osoba ma obowiązek poinformować o czynie lub zachowaniu w pkt 1 pedagoga szkolnego i wychowawcę klasy sprawcy oraz pokrzywdzonego, którzy mają obowiązek udzielić pomocy w zakresie wskazanym przez zawiadamiającego.
4. Dyrektor lub inna upoważniona przez niego osoba niezwłocznie potwierdza wiarygodność zgłoszenia o czynie lub zachowaniu opisanym w pkt 1.
5. R razie potrzeby dyrektor lub inna upoważniona przez niego osoba zatrzymuje sprawcę do czasu przybycia policji, natychmiast informując o tym rodziców lub opiekuna prawnego ucznia i wychowawcę.
6. Ze sprawcą przeprowadza się rozmowę wyjaśniającą w obecności pedagoga szkolnego, wychowawcy lub innego nauczyciela sporządzając notatkę , którą podpisuje świadek rozmowy.
7. Szkoła bezzwłocznie zapewnia niezbędną pomoc osobie pokrzywdzonej.
8. Przeprowadzenie przez dyrektora rozmowy z osoba pokrzywdzoną w obecności wychowawcy, pedagoga szkolnego, innego nauczyciela sporządzając notatkę którą podpisuje świadek rozmowy.
9. W przypadku czynu lub zachowania popełnionego na szkodę nauczyciela lub innego pracownika szkoły, rozmowę wyjaśniającą przeprowadza się pod nieobecność świadków.
10. Niedopuszczalne jest dokonywanie przez pracowników szkoły przeszukiwania plecaków, teczek, kieszeni żadnej z osób zaangażowanych w zdarzenie.
11. Po przybyciu policji dyrektor lub osoba upoważniona przekazuje zebrane informacje.
12. Wobec sprawcy szkoła podejmuje środki przewidziane w statucie , informując o tym rodziców lub opiekunów prawnych.
13. W razie potrzeby dyrektor szkoły lub osoba upoważniona przez niego organizuje zespół do pracy nad problemem, który współpracuje z organizacjami specjalistycznymi rodzicami.
14. Jeśli zachowania sprawcy nosi znamiona co najmniej postępującej demoralizacji lub nie przyniosły oczekiwanego rezultatu, szkoła zawiadamia policję lub sąd rodzinny.

### **Procedura interwencji pedagogicznych. Postępowanie w przypadku niszczenia mienia szkoły lub osób**

1. Interwencje podejmuje nauczyciel, który był świadkiem zdarzenia lub któremu został zgłoszony fakt dokonania przez ucznia zniszczenia.
2. **Nauczyciel:**
  - Ustala okoliczności zdarzenia.
  - Informuje dyrektora szkoły oraz wychowawcę.
3. **Wychowawca klasy:**
  - 1 Powiadamia rodziców/opiekunów prawnych ucznia dokonującego zniszczenia o zaistniałej sytuacji, poniesionych stratach finansowych i konieczności zrehabilitowania wyrządzonej szkody w terminie do 7 dni.
  - 2 Przeprowadza z uczniem rozmowę, stosując wobec niego system konsekwencji określonych w statucie szkolnym.
  - 3 W przypadku braku rekompensaty wychowawca informuje o problemie dyrektora szkoły.
- 4 **Dyrektor szkoły:**
  - w ramach swoich kompetencji ma możliwość zastosowania dodatkowych środków oddziaływania we własnym zakresie tj.: pouczenie, ostrzeżenie , przeproszenie pokrzywdzonego, przywrócenie stanu poprzedniego oraz wykonanie określonych prac porządkowych na rzecz szkoły. Wymagane jest uzyskanie zgody rodziców albo opiekuna ucznia oraz samego ucznia na propozycję dyrektora.
  - W sytuacji braku tej zgody sprawę kieruje do sądu rodzinnego na standardową ścieżkę postępowania.

### **3. Substancje psychoaktywne**

#### **Działania w przypadku znalezienia podejrzonej substancji**

1. Zachować szczególne środki ostrożności
2. Zabezpieczyć substancję przed dostępem do niej uczniów i zniszczeniem.
3. Powiadomić dyrektora szkoły, który powiadamia policję
4. Ustalić do kogo substancja należy- jeśli to możliwe.
5. Po przybyciu policji –przekazać substancję oraz posiadane informacje.
6. Przeprowadzić pogadankę lub projekty edukacyjne nt. ww. problematyki.

#### **Działania w przypadku podejrzenia ucznia o posiadanie środków odurzających**

1. Odizolować ucznia.
2. Powiadomić pedagoga/psychologa
3. Powiadomić dyrektora, który powiadamia policję.
4. Zażądać od ucznia przekazania substancji.
5. Zażądać pokazania zawartości plecaka, kieszeni.
6. Powiadomić rodziców ucznia.

7. Poinformować rodziców o istniejących procedurach w szkole.
8. Przeprowadzić z uczniem w obecności rodziców rozmowę o złamaniu prawa szkolnego
9. Objęcie ucznia działaniami profilaktycznymi.

#### **Działania w przypadku rozpoznania stanu odurzenia ucznia alkoholem**

- 1 Powiadomić wychowawcę.
- 2 Odizolować ucznia od pozostałych.
- 3 Powiadomić pedagoga/psychologa
- 4 Przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki
- 5 Powiadomić dyrektora.
- 6 Powiadomić rodziców z prośbą o przybycie do szkoły
- 7 Poinformować rodziców o procedurach.
- 8 Objąć ucznia działaniami profilaktycznymi.
- 9 Przeprowadzić z rodzicami rozmowę uświadamiającą zagrożenie.

#### **Działania w przypadku rozpoznania stanu odurzenia narkotykami**

1. Przekazać informację wychowawcy
2. Poinformować pielęgniarkę/pedagoga/psychologa.
3. Odizolować ucznia.
4. Przekazać ucznia pod opiekę P/P/P
5. Poinformować dyrektora
6. Wezwać do szkoły rodziców
7. Przekazać rodzicom informacje o procedurze
8. Przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz uczniem.
9. Zobowiązać rodziców do pomocy dziecku
10. Opracować działania profilaktyczne
11. Wdrożyć program wychowawczo-profilaktyczny.
12. Monitorować efekty.

#### **Działania w przypadku rozpoznania stanu odurzenia dopalaczami**

1. Przekazać informację wychowawcy
2. Odizolować ucznia.
3. Poinformować pedagoga/psychologa.
4. Przekazać ucznia pod opiekę pielęgniarki
5. Poinformować dyrektora
6. Wezwać do szkoły karetkę pogotowia ratunkowego.
7. Wezwać do szkoły rodziców.
8. Przekazać rodzicom informacje o procedurze
9. Przeprowadzić rozmowę z rodzicami oraz uczniem.
10. Zobowiązać rodziców do pomocy dziecku
11. Opracować działania profilaktyczne
12. Wdrożyć program wychowawczo-profilaktyczny.
13. Monitorować efekty.

### **Działania w przypadku odmowy współpracy przez rodziców/opiekunów prawnych**

1. Szkoła pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny lub policję.
2. Powiadomione instytucje wdrażają obowiązujące procedury.
3. Szkoła współpracuje z instytucjami w zakresie pomocy i wsparcia.
4. Szkoła udziela informacji i przekazuje sposoby działania z uczniem.
5. Szkoła współpracuje z ośrodkiem wychowawczym w którym umieszczono ucznia.

## **4. Przemoc fizyczna i psychiczna**

### **Procedura postępowania w przypadku wystąpienia na terenie szkoły zachowań agresywnych, niosących zagrożenie życia lub zdrowia**

#### **Agresja fizyczna**

- 1 W przypadku, gdy nauczyciel wychowawca, pracownik szkoły, zauważy ucznia, którego zachowanie jest agresywne w stosunku do innych osób, powinien podjąć natychmiastowe działania mające na celu przerwanie wyeliminowany. Tych czynów i kolejno powiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły oraz pedagoga szkolnego.
- 2 W razie potrzeby należy niezwłocznie odseparować sprawcę agresywnych zachowań od pokrzywdzonych oraz przekazać go pod opiekę dyrektorowi, pedagogowi lub innej wyznaczonej osobie.
- 3 Należy również ustalić ewentualne ofiary agresora oraz świadków agresywnego zachowania.
- 4 W przypadku obrażeń należy poinformować pielęgniarkę szkolną.
- 5 Jeżeli występuje stan zagrożenia życia, ofiara nieprzytomna pielęgniarka, pedagog, psycholog lub dyrektor szkoły wzywa natychmiast karetkę pogotowia, nawet bez uzyskania zgody rodziców, opiekunów prawnych.
- 6 Wychowawca, dyrektor pedagog winien niezwłocznie wezwać do natychmiastowego stawienia się w szkole rodziców, opiekunów prawnych ucznia agresora.
- 7 Pedagog szkolny, psycholog szkolny i wychowawca klas przeprowadzają rozmowy z rodzicami obydwu stron oraz ze sprawcą i ofiarą. z rozmów z sporządzona zostaje notatka.
- 8 Pedagog szkolny psycholog szkolny udzielają wsparcia poszkodowanemu, podejmują również działania mające na celu korekcję zachowania sprawcy.
- 9 Jeśli sprawa nie jest poważna, wychowawca i dyrektor decydują o dalszym postępowaniu w sprawie stosuje się konsekwencje przewidziane w wewnątrzszkolnych dokumentach.
- 10 W przypadku wszczynania kolejnych ataków przez agresora szkoła kieruje sprawę na policję lub i informuje sąd rodzinny.



## **Agresja werbalna**

- 1 W przypadku ujawnienia tej formy agresji należy bezzwłocznie podjąć działania mające na celu powstrzymanie i wyeliminowanie tego zjawiska.
- 2 Osoba ujawniająca sytuację jest zobowiązana powiadomić wychowawcę klasy lub dyrektora, pedagoga, psychologa.
- 3 Wychowawca, Pedagog lub psycholog przeprowadza rozmowę z uczniem w celu wyjaśnienia okoliczności zdarzeń. Ważne, aby rozmowa z ofiarą i agresorem przeprowadzić osobno.
- 4 zaistniałym zdarzeniu należy poinformować rodziców opiekunów prawnych, uczestników zdarzenia.
- 5 Pedagog szkolny psycholog szkolny podejmują działania mające na celu rozwijanie świadomości sprawcy i poszkodowanego, rozwijanie umiejętności zarządzania emocjami.
- 6 Pedagog szkolny psycholog szkolny obserwują sprawcę i poszkodowanego i udzielają im na bieżąco w zależności od potrzeb pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- 7 W poważnych przypadkach na przykład uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu lub przestępstwa ściganego na wniosek poszkodowanego powiadamiana jest policja.
- 8 Wobec ucznia przejawiającego zachowania agresywne stosuje się konsekwencje przewidziane w wewnątrzszkolnych dokumentach.

## **Procedura postępowania w przypadku uzyskania informacji, że uczeń jest ofiarą przemocy lub przestępstwa**

### **Szkoła powinna podjąć następujące kroki:**

- 1 Nauczyciel sporządza notatkę służbową i przekazuje informację wychowawcy klasy pedagogowi szkolnemu, dyrektorowi szkoły.
- 2 Pedagog szkolny wzywa do szkoły, rodziców, opiekunów prawnych, przekazuje im uzyskaną informację. Przeprowadza rozmowę z rodzicami przeprowadza również rozmowę z uczniem w obecności wychowawcy.
- 3 Pedagog szkolny sporządza opis sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka na podstawie rozmów z uczniem nauczycielami, wychowawcą i rodzicami oraz Plan pomocy dziecku, który uwzględnia sposoby zapewniania dziecku bezpieczeństwa oraz opis wsparcia, jakie szkoła może zaoferować dziecku.
- 4 Przygotowuje informacje o placówkach pomocy dziecku. Jeżeli jest taka potrzeba. Ofertę placówek przekazuje rodzicowi opiekunowi.
- 5 Ustala z rodzicami, opiekunami prawnymi. Plan pomocy dziecku poprzez określenie sposobu zapewniania bezpieczeństwa dziecku i zobowiązanie do skonsultowania dziecka i rodziny przez psychologa.
- 6 Opracowuje i ustala harmonogram kontaktów z osobami i instytucjami wspierającymi rodzinę w sytuacji przemocy wobec dziecka.
- 7 Informuje rodziców opiekunów prawnych o konsekwencjach prawnych stosowania przemocy wobec dziecka i obowiązkach szkoły zgłaszania do prokuratury i sądu rodzinnego i nieletnich przypadków przemocy wobec małoletnich.

- 8 Pedagog szkolny informuje o swoich działaniach dyrektora szkoły.
- 9 Dyrektor szkoły składa zawiadomienie o podejrzeniu przestępstwa do prokuratury lub na wniosek o wgląd w sytuację rodziny do sądu rodzinnego i nieletnich. w każdej sytuacji, kiedy dziecko jest ofiarą przestępstwa.
- 10 Jeśli rodzice odmawiają współpracy lub podjęcia działań proponowanych przez szkołę. Składa zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa do prokuratury lub wniosek o wgląd w sytuację rodziny do sądu rodzinnego i nieletnich.
- 11 Dyrektor powiadamia samorząd gminy, w tym mops, zespół interdyscyplinarny działający na terenie gminy zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w razie konieczności właściwych pracowników socjalnych.
- 12 Dalszy tok postępowania leży w kompetencji tych instytucji.

### **Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą przemocy**

- 1 W pierwszej kolejności pracownik, który podejrzewa, że dziecko jest ofiarą przemocy, powinien zawiadomić o tym fakcie pedagoga specjalnego psychologa, wychowawcę i dyrektora szkoły. Jeżeli dziecko doznaje przemocy fizycznej od któregoś z rówieśników, powinno się zawiadomić również rodziców, opiekunów prawnych dziecka.
- 2 Następnie wybrany specjalista powinien zaprosić ucznia na rozmowę. Dobrze, gdyby była to rozmowa sam na sam. Specjalista powinien zapewnić warunki do swobodnej rozmowy i zadbać o to, aby rozmowa odbywała się w takim pomieszczeniu, do którego nikt nie wejdzie w trakcie jego trwania.
- 3 Specjalista po rozmowie z dzieckiem powinien spisać notatkę służbową z tej rozmowy. Jeżeli istnieje taka potrzeba, powinien on poinformować o podejrzeniu popełnienia przestępstwa dyrektora szkoły.
- 4 Specjalista wzywa do szkoły rodziców, opiekunów prawnych. Przekazuje im uzyskaną informację. z rodzicami oraz uczniem w obecności wychowawcy klasy lub dyrektora szkoły.
- 5 Dyrektor szkoły może postanowić o utworzeniu grupy roboczej, która ma na celu interwencję w sprawie dziecka. Jeżeli dziecko doznaje przemocy fizycznej od któregoś z rówieśników do grupy roboczej powinno się także zaprosić rodziców opiekunów prawnych.
- 6 Specjalista powinien sporządzić opis sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka na podstawie rozmów z uczniem. Nauczycielem, wychowawcą i rodzicami oraz Plan pomocy dziecku, który uwzględniałby przede wszystkim sposoby zapewnienia dziecku bezpieczeństwa oraz opis wsparcia jakie szkoła może zaoferować dziecku.
- 7 Specjalista ustala z rodzicami, opiekunami prawnymi plan pomocy dziecku poprzez określenie sposobu powstrzymywania przemocy. Wobec dziecka zobowiązanie do skonsultowania dziecka i rodziny z odpowiednimi profesjonalistami ustala harmonogram kontaktów z osobami i instytucjami wspierającymi rodzinę w sytuacji przemocy wobec dziecka. Powinien także poinformować o konsekwencjach prawnych przemocy wobec dziecka i obowiązkach szkoły w tym zakresie.

### **Zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa**

- 1 Powiadomienia należy dokonać drogą pisemną. Do policji lub Prokuratury składamy zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Do zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa wystarczy tzw. wiarygodna wiadomość, a nie pewność popełnienia przestępstwa. To organy wymiaru sprawiedliwości mają za zadanie zebrać dowody i ustalić czy przestępstwo zaistniało czy nie.
- 2 Zawiadomienie należy zgłosić do instytucji właściwej ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.
- 3 Zawiadomienie składa organ osoba uprawniona do reprezentowania szkoły.
- 4 Jeżeli organ reprezentujący instytucję odmawia złożenia zawiadomienia, powinien je złożyć pracownik szkoły bezpośrednio zaangażowany w sprawę.
- 5 Złożenie zawiadomienia nie jest z warunkowane. Zgodą rodziców opiekunów prawnych małoletniego pokrzywdzonego. Poinformowanie ich o działaniu szkoły należy do woli instytucji składającej zawiadomienie.
- 6 Prokuratura ma obowiązek zawiadomić o wszczęciu odmowie wszczęcia albo o umorzeniu śledztwa szkołę, która złożyła zawiadomienie o przestępstwie.
- 7 Jeżeli szkoła nie zostanie w ciągu 6 tygodni powiadomiona o wszczęciu albo odmowie wszczęcia śledztwa może wnieść zażalenie do prokuratury na bezczynność organu.
- 8 Na podstawie o odmowie wszczęcia śledztwa przysługuje zażalenie, które należy złożyć w ciągu 7 dni od otrzymania postanowienia do Sądu Rejonowego Wydział Karny właściwego ze względu na miejsce popełnienia przestępstwa.

### **Wniosek o wgląd w sytuację rodziny**

- 1 Wniosek należy wysłać do sądu rodzinnego i nieletnich właściwego ze względu na miejsce faktycznego pobytu dziecka.
- 2 Wniosek może złożyć każdy, kto uważa, że dobro dziecka w rodzinie jest zagrożone.
- 3 Sąd wszczyna postępowanie z urzędu.
- 4 We wniosku należy podać imię i nazwisko i adres dziecka. Wniosek może zawierać opis sytuacji dziecka. Ocenę tej sytuacji, propozycję rozwiązania tej sytuacji lub propozycję działań, jakie może podjąć szkoła, a na które nie zgadzają się rodzice, opiekunowie prawni.

### **Procedury postępowania z dzieckiem z rodziny dysfunkcyjnej w sytuacji oznak znęcania psychicznego i fizycznego**

- 1 Jeśli istnieje uzasadnione podejrzenie, że stosowana jest przemoc wobec dziecka. Zdaniem dyrektora, pedagoga, psychologa jest założenie niebieskiej karty.
- 2 Wszczęcie procedury następuje poprzez wypełnienie formularza niebieskiej karty - A w obecności dziecka oraz rodzica lub opiekuna prawnego.
- 3 W sytuacji, gdy rodzic jest sprawcą przemocy, wówczas Kartę wypełnia się w obecności najbliższej pełnoletniej osoby dziecka.
- 4 Po wypełnieniu formularza niebieska karta – a osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest ofiarą przemocy w rodzinie, przekazuje się formularz niebieska karta - B.
- 5 Jeśli przemoc w rodzinie dotyczy niepełnoletniego ucznia, formularz niebieska karta B przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu.

- 6 Wypełniony formularz niebieska karta – a szkoła przekazuje przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie w terminie nie później niż 7 dni od wszczęcia procedury.

#### **Wskazówki dotyczące rozmowy z dzieckiem**

- 1 Rozmowa powinna odbywać się w przyjaznych warunkach.
- 2 Rozmowa powinna odbywać się bez narzucania tempa przekazywania informacji.
- 3 Zadaniem prowadzącego jest sporządzenie dokumentacji.
- 4 Podczas rozmowy należy ocenić stopień zagrożenia bezpieczeństwa dziecka i ustalić, kto z rodziny może zapewnić mu bezpieczeństwo.
- 5 Zaczynając rozmowę warto się przedstawić i powiedzieć parę słów na swój temat. Nie należy zaczynać od tematu związanego z przemocą, chyba że jest to inicjatywa ucznia.
- 6 Prowadzący rozmowy powinien umiejętnie zarządzać emocjami.
- 7 Jednym z podstawowych obowiązków prowadzącego rozmowę jest dołożenie wszelkich starań, by dziecko poczuło się zrozumiane, wysłuchane i miało nadzieję, że udzielona mu zostanie stosowna pomoc.
- 8 Nie należy poprawiać ucznia, zwracać mu uwagę, nawet jeśli w jego komunikatach pojawiają się wulgarne zwroty czy inne niedopuszczalne w normalnych warunkach formy.
- 9 W sytuacji, gdy podczas rozmowy ujawnione zostaną fakty świadczące o tym, że zdrowie lub życie dziecka jest zagrożone, prowadzący rozmowę zobowiązany jest zadbać o to, aby uczeń spędził najbliższy czas w świetlicy albo pod opieką nauczyciela. w tym czasie prowadzący zwołuje pilne spotkanie z dyrekcją, by ustalić dalszą procedurę działania.

#### **Zadania pracowników szkoły**

##### **Dyrektor szkoły:**

- 1 Jako organ reprezentujący szkoły ma prawo wystąpić do sądu rodzinnego, prokuratury, Ośrodka Pomocy społecznej z Zawiadomieniem o zagrożeniu dziecka krzywdzeniem ma również prawo złożyć zażalenie na podstawie prokuratora o odmowie wszczęcia śledztwa w sprawie podejrzenia przemocy wobec dziecka ze strony rodziców.
- 2 Ma obowiązek sprawować opiekę nad uczniami oraz stwarzać warunki do harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne i profilaktyczne.
- 3 Kontroluje wypełnienie przez dzieci zamieszkujące w danym rejonie obowiązku szkolnego.
- 4 Rozpoznaje występowanie zaniedbań wobec dziecka oraz zapobiega im przez kontrolowanie wykonywania obowiązków rodzicielskich, w tym zgłoszenie dziecka do szkoły oraz zapewnienie mu regularnego uczęszczania na zajęcia.
- 5 Wykonuje zadania, które związane są z zapewnieniem bezpieczeństwa, uczniom i nauczycielom podczas zajęć co kształtuje szkolne zasady i normy postępowania.
- 6 Zapewnia nauczycielom właściwą pomoc w realizacji powierzonych zadań, a także w doskonaleniu zawodowym. Ma także wpływ na klimat organizacyjny szkoły.
- 7 Organizuje pomoc materialną dla uczniów będących w trudnej sytuacji.

- 8 Organizuje pomoc psychologiczno-pedagogiczną oraz wpływa na sposób, w jaki jest ona udzielana.
- 9 Odpowiada za właściwe prowadzenie i przechowywanie dokumentacji przebiegu nauczania działalności wychowawczej i opiekuńczej.
- 10 Dyrektor jako funkcjonariusz publiczny w przypadku niedopełnienia obowiązków z zakresu udzielania pomocy dziecku pokrzywdzonemu ponosi odpowiedzialność karną.

**Pedagog szkolny - w sytuacji podejrzenia przemocy wobec dziecka:**

- 1 Zobowiązany jest do udzielenia bezpośredniej pomocy w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka.
- 2 W przypadku, gdy nie ma zgody rodziców na poddanie dziecka, badaniu lekarskiemu lub jeżeli taka zgoda nie jest możliwa do uzyskania natychmiast pedagog szkolny ma prawo wysłać faksem wniosek do Sądu Rejonowego o zgodę na poddanie dziecka takiemu badaniu.
- 3 W ramach działań diagnostycznych pedagog szkolny zbiera informacje o dziecku, mając na uwadze w szczególności czynniki ryzyka oraz dane świadczące o przemocy lubią wykluczające.
- 4 We współpracy z wychowawcą oraz innymi osobami pomagającymi dziecku przeprowadza ocenę zagrożenia dziecka przemocą oraz na tej podstawie opracowuje plan pomocy, a także wskazuje konkretne działania oraz osoby odpowiedzialne za ich realizację.
- 5 Stale monitoruje sytuację dziecka, jego zachowanie, wygląd.
- 6 Do obowiązków pedagoga szkolnego należy również zabezpieczenie ewentualnych dowodów.
- 7 Stale współpracuje z wychowawcą, nauczycielami, psychologiem w celu przeprowadzenia obserwacji dziecka.
- 8 Podejmuje współpracę z dyrektorem szkoły w kwestii podejmowania interwencji związanych z podejrzeniem przemocy w rodzinie. Przygotowuje pisma z Dołujące oraz zawiadamiające zespoły interdyscyplinarne, wydziały rodzinne i nieletnich sądów Rejonowego, prokuraturę, policję, ośrodek pomocy Społecznej, Komisję rozwiązywania problemów alkoholowych o potrzebie udzielenia pomocy dziecku.
- 9 Organizuje pomoc materialną uczniom, którzy są zagrożeni zaniedbaniem, a także znajdują się w trudnej sytuacji życiowej.
- 10 Na terenie szkoły koordynuje pracę z dzieckiem, monitoruje jego sytuację, dbając o poufność i nie wyłączać w sprawę osób niezwiązanych z pracą nad konkretnym przypadkiem.
- 11 Organizuje współpracę ze specjalistami z poradni specjalistycznych, do których kierowane jest dziecko lub jego rodzice.
- 12 Zwołuje zespół interdyscyplinary, a także informuje rodziców o działaniach, jakie zostały podjęte na rzecz dziecka.
- 13 Prowadzi dokumentację udzielanej pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także konsultacji spraw prowadzonych ze specjalistami.

### **Psycholog:**

- 1 W sytuacji podejrzenia występowania przemocy wobec dziecka ma obowiązek udzielić mu bezpośredniej pomocy, jeśli zagrożone jest jego życie lub zdrowie. Ma także obowiązek udzielić dziecku pierwszej pomocy przedmedycznej, jeśli stan jego zdrowia tego wymaga, a pielęgniarka szkolna jest nieobecna na miejscu.
- 2 Ma prawo również wysłać faksem wniosek do Sądu Rejonowego wydziału rodzinnego i nieletnich z prośbą o wydanie zgody na poddanie dziecka badaniu lekarskiemu bez wiedzy i zgody rodziców.
- 3 Swoje podejrzenia konsultuje z pedagogiem szkolnym oraz wychowawcą dziecka, sporządza notatkę służbową, w której opisuje swoje podejrzenia dotyczące zagrożenia dziecka, przemocą w rodzinie.
- 4 Kolejnym krokiem psychologa jest przeprowadzenie rozmowy z uczniem w celu zdiagnozowania go wstępnie pod kątem czynników ryzyka przemocy, a także mocnych stron i potrzeb oraz zagrożenia przemocą.
- 5 Psycholog ma obowiązek udzielić wsparcia i koniecznej pomocy uczniowi poprzez uczestniczenie w przygotowaniu planu pomocy dziecku oraz organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dziecka i jego rodziców na terenie szkoły lub w poradniach specjalistycznych.
- 6 Udziela wsparcia wychowawcy klas oraz innym osobom pracującym na rzecz dziecka.
- 7 Stale monitoruje sytuację ucznia oraz współpracuje ze specjalistami z poradni specjalistycznych, do których kierowane jest dziecko.

### **Wychowawca - w sytuacji, gdy podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone:**

- 1 W sytuacji, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka, wychowawca ma obowiązek udzielić mu bezpośredniej pomocy, w tym pomocy przedmedycznej, zwłaszcza jeśli na terenie szkoły nie jest obecna pielęgniarka.
- 2 Jeśli istnieje taka konieczność wychowawca ma prawo wysłać faksem wniosek do Sądu Rejonowego, Wydział rodzinny i nieletnich z prośbą o wydanie zgody na poddanie dziecka badaniu lekarskiemu bez wiedzy i zgody rodziców.
- 3 Ściśle współpracuje z pedagogiem szkolnym w celu przekazania mu informacji o dziecku.
- 4 Sporządza notatki i przechowuje je w indywidualnej teczce ucznia.
- 5 We współpracy z pedagogiem szkolnym ustala Plan pomocy dziecku oraz systematycznie monitoruje jego sytuację.
- 6 Zobowiązany jest do udzielenia dziecku wsparcia na wszystkich etapach pomocy.

### **Pielęgniarka szkolna w sytuacji, gdy podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone:**

- 1 W sytuacji, gdy zagrożone jest życie lub zdrowie dziecka, pielęgniarka szkolna ma obowiązek udzielić mu pierwszej pomocy przedmedycznej, a także zorganizować fachową pomoc.
- 2 Jeśli pielęgniarka zauważy na ciele dziecka ślady wskazujące na możliwość wystąpienia przemocy fizycznej, ma obowiązek opisać to w karcie Zdrowia Dziecka. Dokumentacja taka ze szczegółowym wskazaniem miejsc występowania śladów, ich wielkość i innych szczegółów może zostać przekazana do sądu lub prokuratury.

- 3 Pielęgniarka szkolna ma obowiązek skontaktować się z pedagogiem szkolnym oraz wychowawcą dziecka w celu zgłoszenia informacji dotyczących swoich podejrzeń czy obserwacji.
- 4 Pielęgniarka ma również prawo skontaktować się z rodzicami w przypadku, gdy stwierdzi u dziecka zaniedbania zdrowotne i higieniczne.

**Nauczyciel przedmiotu, nauczyciel świetlicy, logopeda, reedukator, doradca zawodowy pracownik biblioteki, osoby prowadzące zajęcia dodatkowe instruktorze w sytuacji, gdy podejrzewają, że dziecko jest krzywdzone:**

- 1 Mają obowiązek skontaktować z wychowawcą dziecka i pedagogiem szkolnym oraz przekazać informacje o swoich podejrzeniach i obserwacjach.
- 2 Osoby te biorą udział w monitorowaniu sytuacji dziecka oraz jeśli istnieje taka potrzeba w opracowaniu wspólnie z pedagogiem szkolnym i wychowawcą planu udzielenia pomocy dziecku.
- 3 Pracownik ochrony czy inna osoba z obsługi lub administracji w sytuacji podejrzenia krzywdzenia dziecka ma obowiązek skontaktować się z wychowawcą dziecka i pedagogiem szkolnym oraz przekazać informacje o swoich podejrzeniach i obserwacjach.

## 5. Cyberzagrożenia

Standardowa procedura reakcji na zagrożenie bezpieczeństwa cyfrowego powinna przebiegać wg schematu:

- Rozmowa uczestnika zdarzenia z dyrekcją szkoły.
- Powiadomienie rodziców poszkodowanego.
- Działania wychowawcze i wyciągnięcie konsekwencji wobec sprawcy.
- Powiadomienie policji / sądu rodzinnego w przypadku naruszenia prawa.
- Udzielenie uczestnikom wsparcia psychologicznego.

**Procedura postępowania w przypadku dostępu do treści szkodliwych, niepożądanych, nielegalnych (pornografia, treści obrazujące przemoc, propagowane działania szkodliwe dla zdrowia i życia, popularyzujące faszyzm, łamanie prawa, samobójstwa, samookaleczenia, narkotyki, werbowanie do organizacji nielegalnych i terrorystycznych)**

1. Należy zabezpieczyć szkodliwe treści w formie dowodów elektronicznych z pomocą rodziców oraz w razie konieczności przedstawiciela szkoły, który posiada odpowiednie kompetencje techniczne.
2. Jeżeli dane treści można powiązać bezpośrednio z uczniami - rozwiązanie leży po stronie szkoły, a o danym zdarzeniu i roli uczniów powinni zostać poinformowani wszyscy rodzice. Jeżeli natomiast treści nielegalne lub szkodliwe nie mają związku z uczniami danej szkoły - należy rozważyć poinformowanie policji (numer alarmowy: 112, 997) oraz serwisu [www.dyzurnet.pl](http://www.dyzurnet.pl)
3. Jeżeli w udostępnianiu szkodliwych lub nielegalnych treści biorą udział inni rówieśnicy, konieczne jest poinformowanie wszystkich rodziców o danym zajściu. w przypadku upowszechnienia przez sprawcę treści nielegalnych (np. dziecięcej pornografii) trzeba zawiadomić policję.
4. Uczniów (ofiary i świadków) należy otoczyć opieką psychologiczno-pedagogiczną. Należy ustalić okoliczności uzyskania szkodliwych treści oraz zadbać o komfort psychiczny uczniów oraz poszanowanie ich poufności oraz podmiotowości (takie zdarzenie może mieć bardzo silny wpływ na ich psychikę). Należy uzgodnić z rodzicami formy działania oraz wsparcia uczniów oraz sposób w jaki doszło do incydentu (m.in. czy nie było to spowodowane udziałem w rekrutacji do danej sekty lub innej niebezpiecznej grupy, kontaktem z handlarzami narkotykami).
5. Jeżeli informacje o incydencie dotrą do środowiska ucznia (klasa, szkoła), należy podjąć działania edukacyjne i wychowawcze.
6. W przypadku naruszenia prawa, np. rozpowszechniania materiałów pornograficznych z udziałem nieletniego lub prób uwiedzenia małoletniego w wieku do 15 lat przez osobę dorosłą, należy, w porozumieniu z rodzicami niezwłocznie powiadomić policję.
7. Jeżeli zaistnieje potrzeba skorzystania przez ofiarę za specjalistycznej opieki psychologicznej, decyzja o jej udzieleniu powinna zostać podjęta w porozumieniu z jego rodzicami.



**Procedura postępowania w przypadku naruszenia prywatności dotyczącego nieodpowiedniego bądź niezgodnego z prawem wykorzystania danych osobowych lub wizerunku ucznia i pracownika szkoły**

1. W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć dowody nieodpowiedniego działania (e-mail, zrzut ekranu, adres strony internetowej, SMS, konwersacja w komunikatorze) oraz dokonać zmian danych identyfikujących, które należą do ofiary (hasła, loginy, kody).
2. Jeżeli sprawcą naruszenia prywatności jest uczeń (kolega ofiary ze szkoły) - osoba pokrzywdzona / rodzice powinni zgłosić się do dyrektora szkoły, wychowawcy lub pedagoga. Jeżeli zebrane dowody jednoznacznie wskazują na to, iż sprawca dążył do wyrządzenia ofierze szkody majątkowej lub osobistej, należy je zabezpieczyć i przekazać policji (jeżeli trudno to ustalić, identyfikacji powinna dokonać policja).
3. W przypadku gdy sprawcą naruszenia prywatności jest osoba dorosła lub osoba trzecia, rodzice powinni skontaktować się bezpośrednio z policją i powiadomić szkołę.
4. Jeżeli sprawcą incydentu jest uczeń szkoły, należy skonsultować się z rodzicami i podjąć wobec niego działania wychowawcze, które uświadomią mu charakter jego nieodpowiedzialnych i nielegalnych czynów - powinno dojść do zadośćuczynienia osobie poszkodowanej. Działania te szkoła powinna podjąć niezależnie od powiadomienia policji lub sądu, gdyż celem nadrzędnym jest trwała zmiana postawy ucznia na prezentującą szacunek wobec cudzego wizerunku i prywatności.
5. Dyrekcja powinna podjąć decyzję w sprawie powiadomienia policji w oparciu o rodzaj czynu, wiek sprawcy, jego dotychczasowe zachowanie, postawę po odkryciu incydentu, opinie wychowawcy i pedagoga – dobrze byłoby uzyskać interpretację prawną radcy prawnego.
6. Nietletnia ofiara incydentu powinna być otoczona w porozumieniu z rodzicami opieką psychologiczno-pedagogiczną (jeśli jest taka potrzeba). Należy ją również powiadomić o działaniach podjętych w celu usunięcia skutków działania sprawcy (usunięcie z Internetu nieodpowiednich treści, zablokowanie konta w serwisie społecznościowym itp.).
7. W sytuacji gdy o danym zajściu (kradzież tożsamości, naruszenie dobrego imienia) wiedzą tylko ofiara, jej rodzice i szkoła, dyrekcja szkoły powinna zapewnić poufność działań.
8. Jeżeli kradzież tożsamości bądź naruszenie dobrego imienia ofiary jest znane szerszemu gronu uczniów, należy podjąć wobec nich działania wychowawcze - zwracając uwagę na negatywną ocenę narażania na uszczerbek wizerunku ucznia oraz odpowiedzialność prawną.
9. W przypadku gdy naruszenie prywatności lub wyłudzenie czy kradzież tożsamości skutkują wyrządzeniem ofierze szkody majątkowej lub osobistej, rodzice ucznia powinni o tym fakcie powiadomić policję.
10. W razie konieczności ofiarę można skierować, za zgodą i we współpracy z rodzicami, do placówki specjalistycznej.

### **Procedura postępowania w przypadku wystąpienia nadmiernego korzystania z komputera lub podejrzenia infoholizmu**

1. W przypadku wystąpienia nadmiernego korzystania z komputera lub podejrzeń infoholizmu konieczne jest podjęcie działań pomocowych – skierowanie ucznia do placówki specjalistycznej za zgodą rodziców.
2. Szkoła wraz z rodzicami powinna ustalić skutki zdrowotne i psychiczne wywołane przez nadmierne korzystanie z zasobów Internetu (np. gorsze wyniki w nauce, niedosypianie, niedojadanie itp.) - ma to na celu wybór odpowiedniej ścieżki rozwiązania problemu.
3. Nauczyciele powinni zwrócić uwagę na uczniów nieangażujących się w życie klasy i poświęcające wolny czas na kontakt online lub przychodzącymi do szkoły po nieprzespanej nocy.
4. Osoba, która ma problem z infoholizmem powinna zostać otoczona zindywidualizowaną opieką pedagoga / psychologa szkolnego, który powinien przeprowadzić z nią (i rodzicami) wywiad w celu określenia sytuacji i wstępnego ustalenia poziomu zagrożenia, a następnie proponuje się kontakt ze specjalistą. Dziecku należy zapewnić komfort psychiczny, a o jego sytuacji i specyfice uwarunkowań osobistych powinni wiedzieć wszyscy uczący i oceniający go nauczyciele. Należy również omówić wspólne rozwiązanie danej sytuacji z rodzicami ucznia.
5. W przypadku zdiagnozowania przez psychologa uzależnienia od Internetu, uczeń powinien zostać skierowany, w porozumieniu z rodzicami, na program terapeutyczny do placówki specjalistycznej.
6. Jeśli inni uczniowie są świadkami problemu, należy zwrócić ich uwagę na negatywne skutki nadmiernego korzystania z zasobów Internetu oraz zaapelować o wsparcie ucznia dotkniętego problemem.

### **Procedura postępowania w przypadku ujawnienia wystąpienia cyberprzemocy**

1. Z należytych spokojem należy wysłuchać osobę, która zgłasza akt cyberprzemocy i okazać jej wsparcie. Rozmowę powinno się przeprowadzić w miejscu bezpiecznym, zapewniającym intymność. Należy zebrać informację dotyczącą zdarzenia, czy faktycznie posiada ono znamiona cyberprzemocy czy może jest niezbyt udanym żartem.
2. Należy zabezpieczyć wszystkie dowody związane z aktem cyberprzemocy (np. zrobić kopię materiałów, zanotować datę i czas otrzymania materiałów, zapisać dane nadawcy, adresy stron www, historię połączeń itd.).
3. Na podstawie zebranych informacji i materiałów dowodowych należy w miarę możliwości zidentyfikować sprawcę. Ofiara często domyśla się kto stosuje wobec niej cyberprzemoc. Jeżeli ustalenie sprawcy nie jest możliwe, a w ocenie nauczycieli jest to konieczne, należy skontaktować się z policją. Należy pamiętać, że czyny karalne ścigane z urzędu powinny być niezwłocznie zgłoszone na policję lub do prokuratury. Dotyczy to sytuacji takich jak rozpowszechnianie zdjęć lub filmów z udziałem osoby nieletniej, mających cechy pornograficzne, czy publikowanie materiałów prezentujących seksualne wykorzystywanie nieletnich (art.202kk).
4. Działania wobec sprawców cyberprzemocy ze szkoły:

- pedagog przeprowadza rozmowę dyscyplinującą dotyczącą nagannego zachowania ucznia. Ma ona na celu ustalenie okoliczności zdarzenia, analizę zaistniałej sytuacji (powodów i motywów działania) oraz próbę naprawienia sytuacji konfliktowej,
  - sprawcy cyberprzemocy powinna być wymierzona kara, którą przewidują wewnętrzne przepisy szkoły (statut, regulaminy)
5. Działania wobec sprawcy cyberprzemocy spoza szkoły — w sytuacji, gdy sprawca jest nieznan, podstawowe działanie polega na: przerwaniu aktu cyberprzemocy (zawiadomieniu administratora serwisu w celu usunięcia materiału po wcześniejszym zabezpieczeniu dowodów) oraz ewentualnym zgłoszeniu sprawy policji.
6. Działania wobec ofiar zdarzenia:
- udzielenie wsparcia ofierze — musi się ona czuć bezpieczna i otoczona opieką dorosłych,
  - poinformowanie ucznia o krokach, jakie może podjąć szkoła i sposobach, w jaki może zapewnić mu bezpieczeństwo,
  - omówienie strategii postępowania wobec sprawcy (np. zerwanie kontaktu ze sprawcą, niepodejmowanie agresywnej konfrontacji itp.),
  - monitorowanie sytuacji, np. zwrócenie uwagi, czy nie są podejmowane wobec niej dalsze działania przemocowe, obserwowanie, jak sobie radzi w grupie po ujawnieniu incydentu cyberprzemocy,
  - włączenie rodziców w działania wobec ofiary – trzeba na bieżąco ich informować o sytuacji,
  - zaproponować pomoc specjalisty (np. psycholog szkolny, poradnia psychologiczno-pedagogiczna) oraz przekazać informację o możliwości zgłoszenia sprawy policji.

### **Procedura postępowania w przypadku ujawnienia zdarzenia wystąpienia sekstingu**

#### **Występują 3 rodzaje sekstingu**

1. Wymiana materiałów o charakterze seksualnym następuje tylko w ramach związku między dwojgiem rówieśników. Materiały nie uległy rozprzestrzenieniu dalej.
  - Należy wezwać uczniów do dyrekcji szkoły, gdzie przedstawione im zostaną dowody ich aktywności.
  - Konieczne jest również przeprowadzenie rozmów w obecności rodziców uczniów.
2. Materiały o charakterze seksualnym zostały rozesłane większej liczbie osób, jednak nie dochodzi do cyberprzemocy na tym tle. Młodzież traktuje materiał jako formę wyrażenia siebie.
  - Należy powiadomić policję lub sąd rodzinny ze względu na pornograficzny charakter materiałów.
  - Wszelkie działania wobec sprawców incydentu powinny być podejmowane w porozumieniu z ich rodzicami.
3. Materiały zostały rozesłane większej liczbie osób (bez względu na intencje) i na tym tle dochodzi do cyberprzemocy.
  - Należy zastosować procedury dotyczące cyberprzemocy

### **Procedura postępowania w przypadku nawiązywania niebezpiecznych kontaktów w Internecie – uwodzenie, zagrożenie pedofilią**

1. Osobami najczęściej zgłaszającymi omawiany problem są rodzice, osoby ścigające pedofilów lub informacja uzyskiwana jest od rówieśników. w działaniach szkoły najważniejsze jest szybkie przeciwdziałanie zagrożeniu ze względu na szkodliwe konsekwencje realizacji kontaktu online, przerażającego się w zachowania w świecie rzeczywistym gdyż istnieje duże prawdopodobieństwo zagrożenia życia lub zdrowia dziecka.
2. Należy zawiadomić policję o wystąpieniu zdarzenia, udzielić wszelkiego możliwego wsparcia organom ścigania, m.in. zabezpieczyć i przekazać zebrane dowody.
3. Nie należy podejmować aktywności zmierzających do kontaktu ze sprawcą. Zadaniem szkoły jest zebranie dowodów i opieka nad ofiarą i ewentualnymi świadkami.
4. Ofiarę należy objąć pomocą psychologiczno-pedagogiczną, zapewnić komfort psychiczny i poczucie bezpieczeństwa (do pomocy powinny być zaangażowane osoby do których ofiara ma zaufanie np. wychowawca, pedagog szkolny). Należy również upewnić się, że kontakt ofiary ze sprawcą został przerwany
5. Trzeba zbadać sytuację domową ucznia i zastanowić się czy nie tkwi w niej źródło poszukiwania kontaktów w Internecie.
6. Jeżeli wśród uczniów są świadkowie zdarzenia to należy otoczyć ich opieką psychologiczno-pedagogiczną we współpracy z rodzicami.
7. W przypadku, kiedy doszło do naruszenia prawa (uwiedzenie dziecka do lat 15) szkoła ma obowiązek powiadomić policję lub sąd rodzinny. w odniesieniu do osoby ofiary rekomendowane jest skierowanie jej w porozumieniu z rodzicami na terapię do placówki specjalistycznej opieki psychologicznej.

### **Procedura postępowania w przypadku wystąpienia łamania prawa autorskiego**

1. Informacja o incydencie może zostać zgłoszona w sposób formalny (pозew, pismo urzędowe) i nieformalny (ustnie, telefonicznie, pocztą elektroniczną). w przypadku nieformalne zgłoszenia należy sporządzić notatkę służbową.
2. Zanim zostaną podjęte działania wobec ofiary (przyznanie roszczeń, spełnienie żądań) i sprawcy należy ustalić wszystkie okoliczności sprawy a w razie potrzeby skonsultować ją z prawnikiem.
3. Najczęstszym przypadkiem, w którym szkoła może zetknąć się z problemem naruszenia praw autorskich jest użycie materiałów prawnie chronionych przez jej pracowników bądź uczniów na stronach internetowych szkoły poza zakresem dozwolonego użytku.
4. Jeżeli naruszenia praw autorskich dotyczą uczniów, szkoła nie może występować w roli sędziego – dochodzenie roszczeń jest rolą osób uprawnionych.
5. Zadaniem szkoły jest edukowanie i wychowywanie poprzez realizację podstawy programowej, organizowanie pogadarek na temat praw autorskich. Działania szkoły powinny polegać na wyjaśnianiu na czym polega naruszenie i jak do niego nie dopuścić.
6. Konieczna jest weryfikacja informacji na temat: osoby dokonującej zgłoszenia (czy przysługują jej prawa autorskie do danego utworu), wykorzystanego utworu (czy jest chroniony przez prawo autorskie i jaki jest zakres tej ochrony). Jeżeli osoba uprawniona powołuje się na toczące się postępowanie w sprawie, to informację tę należy

zweryfikować np. poprzez kontakt z odpowiednimi służbami, najlepiej przez adwokata lub radcę prawnego.

7. Wobec sprawcy złamania prawa autorskiego szkoła powinna podjąć działania o charakterze edukacyjno-wychowawczym oraz wyjaśnić na czym polegało naruszenie i przekazać wiedzę jak do danych naruszeń nie dopuścić w przyszłości.
8. Dochodzenie naruszeń praw autorskich realizowane jest, co do zasady, z inicjatywy samego uprawnionego przed sądami. w przypadku naruszeń stanowiących przestępstwo, dodatkowo zaangażowane mogą być Policja i prokuratura. w przypadku, kiedy osobą, której prawa autorskie zostały naruszone jest uczeń, szkoła może występować w roli mediatora, aby ułatwić stronom zaangażowanym ugodowe zakończenie sporu.
9. Jeżeli istnieje taka możliwość należy podjąć współpracę z dostawcami Internetu bądź operatorami telekomunikacyjnymi w celu zablokowania dostępu do utworu zamieszczonego w Internecie z naruszeniem prawa.

## **6. Przemoc seksualna, ryzykowne zachowania seksualne**

### **Procedura postępowania w przypadku rozpowszechniania przez ucznia pornografii w szkole**

1. Powiadomienie dyrektora szkoły oraz administratora sieci o zaistniałym zdarzeniu.
2. Zapewnienie anonimowości osobie przekazującej informacje.
3. Przekazanie informacji pracownikom szkoły przez Dyrektora.
4. Podjęcie przez wychowawcę oraz pedagoga działań profilaktycznych wśród uczniów - wskazanie zagrożeń oraz możliwych konsekwencji tego typu działań.
5. Wezwanie przez dyrektora rodziców/opiekunów ucznia, który rozpowszechnił materiały pornograficzne.
6. Przeprowadzenie rozmowy przez wychowawcę i/lub pedagoga z rodzicami/opiekunami ucznia.
7. Sporządzenie notatki z przeprowadzonej rozmowy.

### **Procedura postępowania w przypadku ujawnienia problemu sekstingu w szkole**

1. Pozyskanie informacji i przyjęcie zgłoszenia.
2. Identyfikacja sprawcy/sprawców (zabezpieczenie dowodów).
3. Działania wobec ofiar zdarzenia
  - otoczenie opieką psychologiczno-pedagogiczną ofiary.
4. Działania wobec świadków
  - podjęcie przez wychowawcę oraz pedagoga działań profilaktycznych wśród uczniów - wskazanie zagrożeń oraz możliwych konsekwencji tego typu działań.
5. Działania wobec sprawców zdarzenia
  - rozmowa z dyrektorem szkoły w celu przedstawienia dowodów
  - udzielenie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego
  - rozmowa ze sprawcami w obecności rodziców
6. Dokumentacja i monitoring prewencyjny

### **Procedura postępowania z dzieckiem molestowanym seksualnie**

1. Zgłoszenie zdarzenia dyrektorowi szkoły oraz pedagogowi/ psychologowi.
2. Rozmowa pedagoga szkolnego z dzieckiem.
3. Zorganizowanie spotkania z rodzicami/ opiekunami - w miarę możliwości.
4. Złożenie przez dyrektora zawiadomienia o podejrzeniu popełniania przestępstwa na policję.

### **Procedura postępowania w przypadku wystąpienia ekshibicjonizmu**

1. Powiadomienie wychowawcy, pedagoga/psychologa szkolnego oraz dyrektora szkoły.
2. Przeprowadzenie rozmowy z uczniem przez wychowawcę lub pedagoga/psychologa.
3. Powiadomienie rodziców ucznia.
4. Przeprowadzenie rozmowy z uczniem w obecności rodziców/opiekunów w celu opracowania dalszych form postępowania z dzieckiem.
5. W przypadku braku współpracy z rodzicami/opiekunami - powiadomienie o sytuacji (przez dyrektora szkoły ) sąd rodzinny lub policję.

6. Sporządzenie notatki służbowej.

### **Procedura postępowania nauczycieli w przypadku ciąży uczennicy**

1. Powiadomienie dyrektora szkoły.
2. Zebranie informacji o uczennicy przez wychowawcę, pedagoga oraz dyrektora.
3. Przeprowadzenie rozmowy z uczennicą.
4. Ustalenie przez wychowawcę, pedagoga oraz dyrektora form pomocy dla uczennicy.
5. Poinformowanie uczennicy oraz rodziców/opiekunów o możliwych formach pomocy, omówienie zasad i warunków skorzystania z nich.
6. Podjęcie decyzji przez rodziców/opiekunów o przyjętych formach pomocy.
7. Przyznanie uczennicy zindywidualizowanej ścieżki kształcenia, nauczania indywidualnego lub indywidualnego toku nauki.
8. Poinformowanie przez dyrektora rady pedagogicznej o zaistniałej sytuacji.
9. Przeprowadzenie przez wychowawcę oraz pedagoga działań wśród uczniów - zajęcia o empatii w zaistniałej sytuacji, podnoszenie wiedzy o antykoncepcji itp.

## **7. Zaburzenia lękowe i odżywiania**

### **Procedury postępowania w przypadkach zaburzeń emocjonalnych uczniów**

1. W przypadku podejrzenia u ucznia objawów świadczących o problemach emocjonalnych, charakteryzujących się nienaturalną zmianą zachowania, nauczyciel lub pracownik szkoły zachęca ucznia do spotkania z pedagogiem/psychologiem szkolnym, ponadto zgłasza ten fakt do wychowawcy i pedagoga/psychologa szkolnego.
2. Pedagog/psycholog prowadzi dokumentację ucznia z zaburzeniami emocjonalnymi, w której zawiera wszelkie informacje na temat zaistniałej sytuacji i podejmowanych wobec ucznia działań wspierających. Następnie informuje o sytuacji rodzica ucznia niepełnoletniego.
3. Pedagog/psycholog wspólnie z wychowawcami, nauczycielami opracowuje plan działań określający konkretne sposoby wspierania ucznia.
4. Wychowawca informuje pedagoga/psychologa raz w miesiącu o sytuacji szkolnej ucznia, u którego zaobserwowano zaburzenia emocjonalne.

### **Procedura postępowania w przypadku sytuacji charakteryzującej się nagłym kryzysem emocjonalnym ucznia**

1. W przypadku zauważenia u ucznia zachowania świadczącego o wystąpieniu nagłego kryzysu emocjonalnego nauczyciel/wychowawca/ pracownik szkoły niezwłocznie powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz pedagoga/psychologa szkolnego.
2. Uczeń zostaje zabrany w miejsce odosobnienia przez wskazaną przez dyrektora osobę i pozostaje pod jej nadzorem do momentu przybycia rodzica lub służb ratowniczych. Osoba towarzysząca uczniowi zachowuje spokój, opanowanie i cierpliwość, mówi spokojnie, jest empatyczna i nie daje się ponieść emocjom. Podejmuje rozmowę na temat emocji, jakie towarzyszą uczniowi i stara się ustalić czy taka sytuacja miała

miejsce wcześniej. Nie zaleca się, aby osoba towarzysząca przekonywała ucznia, że nic groźnego się nie dzieje, gdyż to nie umniejsza jego emocji.

3. Wychowawca/dyrektor/pedagog niezwłocznie wzywa do stawienia się w szkole rodziców/opiekunów prawnych ucznia. Jeżeli rodzice nie zjawią się w szkole, a sytuacja tego wymaga wzywane są służby (pogotowie ratunkowe) i wspólnie z nimi decyduje się o dalszym losie ucznia.
4. Jeżeli stan ucznia wymaga interwencji medycznej, należy natychmiast wezwać służby ratownicze.
5. Dyrektor/pedagog /psycholog szkolny /wychowawca ustalają wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ucznia dalszą drogę postępowania w celu udzielenia uczniowi pomocy w wyjściu z kryzysowej sytuacji np. poprzez wskazanie odpowiednich instytucji i organizacji, gdzie można uzyskać taką pomoc.

### **Procedura w przypadku sytuacji wystąpienia ataku paniki u dziecka z fobia szkolną**

1. W przypadku zauważenia u ucznia zachowania świadczącego o wystąpieniu ataku paniki (lęk o wysokim natężeniu połączony z objawami somatycznymi np. przyspieszony oddech, uczucie duszności, dławienia, ucisk i ból w klatce piersiowej, zawroty głowy, przyspieszenie akcji serca) nauczyciel/wychowawca/ pracownik szkoły niezwłocznie powiadamia o tym fakcie dyrektora szkoły oraz pedagoga/psychologa szkolnego.
2. Uczeń zostaje zabrany w miejsce odosobnienia przez wskazaną przez dyrektora osobę i pozostaje pod jej nadzorem do momentu przybycia rodzica lub służb ratowniczych. Osoba towarzysząca uczniowi zachowuje spokój, opanowanie i cierpliwość, mówi spokojnie, jest empatyczna i nie daje się ponieść emocjom. Podejmuje rozmowę na temat emocji, jakie towarzyszą uczniowi i stara się ustalić czy taka sytuacja miała miejsce wcześniej. Nie zaleca się, aby osoba towarzysząca przekonywała ucznia, że nic groźnego się nie dzieje, gdyż to nie umniejsza jego emocji.
3. Jeżeli stan ucznia wymaga interwencji medycznej, należy natychmiast wezwać służby ratownicze.
4. Jeśli uczeń jest w dobrym stanie, a sytuacja wydaje się stabilna, pedagog lub psycholog szkolny przeprowadza z uczniem rozmowę z zastosowaniem technik relaksacyjnych.
5. Wychowawca/dyrektor/pedagog niezwłocznie wzywa do stawienia się w szkole rodziców/opiekunów prawnych ucznia. Jeżeli rodzice nie zjawią się w szkole, a sytuacja tego wymaga wzywane są służby (pogotowie ratunkowe) i wspólnie z nimi decyduje się o dalszym losie ucznia.
6. Dyrektor/pedagog /psycholog szkolny /wychowawca ustalają wspólnie z rodzicami/opiekunami prawnymi ucznia dalszą drogę postępowania w celu udzielenia uczniowi pomocy w wyjściu z kryzysowej sytuacji np. poprzez wskazanie odpowiednich instytucji i organizacji, gdzie można uzyskać taką pomoc.

### **Procedura postępowania z uczniem z zaburzeniami odżywiania- w tym anoreksją, bulimią**

Uczeń z objawami jadłowstrętu psychicznego bądź bulimii, brak diagnozy:



1. Jeżeli pracownik szkoły/wychowawca zauważy u ucznia niepokojące objawy świadczące o występowaniu zaburzeń odżywiania powinien niezwłocznie powiadomić pedagoga/psychologa szkolnego.
2. Pedagog/psycholog szkolny informuje o zaistniałej sytuacji rodziców, przekazując im obserwacje swoje i pracowników szkoły. Ustala także, czy rodzice również zaobserwowali problem.
3. Rodzice/opiekunowie prawni ucznia wraz z pedagogiem/psychologiem szkolnym i wychowawcą ustalają dalszą strategię działań mających na celu wsparcie ucznia.

### **Uczeń z rozpoznanym jadłowstrętem psychicznym bądź żarłocznością psychiczną (bulimią), objęty opieką lekarską i terapią**

1. Nauczyciele biorą pod uwagę stan zdrowia ucznia podczas formułowania wymagań edukacyjnych oraz dostosowują je do możliwości i potrzeb ucznia, nie zaniżając przy tym wymagań.
2. Pedagog/Psycholog szkolny udziela bieżącej pomocy uczniowi realizując działania wspierające ustalone wcześniej z rodzicami lub z terapeutą.
3. Pedagog/psycholog/wychowawca przekazują rodzicom informacje na temat aktywności dziecka na terenie szkoły, zmianach nastroju, problemach w relacjach z rówieśnikami, zachowaniach obserwowanych w trakcie spożywania posiłków lub bezpośrednio po nich.
4. Gdy u dziecka wystąpią niepokojące dolegliwości, należy natychmiast zawiadomić rodziców. w przypadku nagłych stanów zagrażających zdrowiu lub życiu pracownik szkoły informuje rodziców i wzywa pogotowie ratunkowe.
5. Gdy uczeń przebywa w szpitalu wychowawca dba o dobre relacje rówieśników z uczniem zachęcając ich do podtrzymywania z nim kontaktu, a po jego powrocie do szkoły zapewnia mu warunki do ponownej adaptacji oraz nadrobienia materiału.

### **III. Procedury i osoby odpowiedzialne za składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego, zawiadamianie sądu opiekuńczego oraz osoby odpowiedzialne za wszczynanie procedury „Niebieskie Karty”**

Składanie zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego oraz zawiadamianie sądu opiekuńczego

W przypadku, gdy zachodzi podejrzenie popełnienia wobec małoletniego jednego z przestępstw:

- 1 Dyrektor szkoły składa zawiadomienie na policję lub do prokuratury, realizując obowiązek wynikający z art. 304 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego;
- 2 Dyrektor szkoły podejmuje niezbędne czynności do czasu przybycia organu powołanego do ścigania przestępstw lub do czasu wydania przez ten organ stosownego zarządzenia, aby nie dopuścić do zatarcia śladów i dowodów przestępstwa, o ile miało ono miejsce na terenie szkoły.
- 3 Jeżeli dobro dziecka jest zagrożone dyrektor szkoły zawiadamia sąd opiekuńczy, dokonując opisu zdarzenia uzasadniającego wszczęcie postępowania z urzędu

- 4 W sytuacji złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego bądź zawiadomienia sądu opiekuńczego informuje się równoległe o tym fakcie rodziców bądź opiekunów prawnych małoletniego.
- 5 Dyrektor szkoły podejmując decyzję dotyczącą złożenia zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa na szkodę małoletniego bądź zawiadomienia sądu opiekuńczego, kieruje się przede wszystkim dobrem małoletniego.

#### **Wszczywanie procedury „Niebieskie Karty”**

- 1 Realizacja procedury „Niebieskie Karty” odbywa się w oparciu o Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy "Niebieska Karta".
- 2 Wszczęcie procedury następuje z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta-A” w przypadku uzasadnionego podejrzenia stosowania przemocy domowej lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy domowej.
- 3 Formularz wypełniają osoby będące przedstawicielami podmiotów wymienionych w art. 9a ust. 11-11d ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej.
- 4 Osoba wszczynająca procedurę podejmie działania inwestycyjne mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa osobie doznającej przemocy domowej.

5. Jeżeli istnieje podejrzenie stosowania przemocy domowej wobec małoletniego, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego.
6. Jeżeli istnieje podejrzenie, że osobami stosującymi przemoc domową wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny lub pełnoletniej osoby wskazanej przez małoletniego.
7. Działania z udziałem małoletnich osób doznających przemocy domowej przeprowadza się, w miarę możliwości, w obecności psychologa i pedagoga.
8. Po wypełnieniu formularza „Niebieska Karta - A” osobie doznającej przemocy domowej przekazuje się formularz „Niebieska Karta - B”. Jeżeli osobą doznającą przemocy domowej jest małoletni, formularz „Niebieska Karta - B” przekazuje się rodzicowi, opiekunowi prawnemu, a w przypadkach jeżeli istnieje podejrzenie, że osobami stosującymi przemoc domową wobec małoletniego są rodzice, opiekunowie prawni, działania w ramach procedury przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny lub pełnoletniej osoby wskazanej przez małoletniego.
9. Wypełniony formularz „Niebieska Karta -A” niezwłocznie, nie później niż w terminie 5 dni roboczych od dnia wszczęcia procedury, przekazuje się do zespołu interdyscyplinarnego. Kopię wypełnionego formularza „Niebieska Karta - A” pozostawia się u wszczynającego procedurę.
10. Pracownik pedagogiczny szkoły może zostać wytypowany przez dyrektora szkoły do pracy w grupie diagnostyczno-pomocowej, która została powołana przez zespół interdyscyplinarny. Zgodnie z § 9 ust. 3 Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, wytypowane osoby, nie mogą odmówić udziału w pracach tychże grup.
11. Rola i zadania pracownika szkoły powołanego w skład grupy diagnostyczno-pomocowej, działającej na rzecz przeciwdziałania przemocy w środowisku domowym małoletniego, zostają określone przez członków tejże grupy i wynikają z ustalonego planu pomocy małoletniemu. Pracownik szkoły jest zobowiązany współdziałać z wszystkimi członkami grupy diagnostyczno-pomocowej w ramach współpracy interdyscyplinarnej służb.